

Ludwika Press, Kazimierz Majewski, Waldemar Szubert, Tomasz Sarnowski, Tadeusz Biniewski

Novae

Informator Archeologiczny : badania 11, 293-294

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BULGARIA

NOVAN

Uniwersytet Warszawski

Badania prowadziła prof.dr Ludwika Press /autorka komunikatu/ w zastępstwie prof.dr.Kazimierza Majewskiego. Stażymi uczestnikami ekspedycji są: dr Waldemar Szubert /odcinek IV-północ/, dr Tomasz Sarnowski /odcinek XI/ i Tadeusz Biniewski, fotograf. Osiemnasty sezon badań /wliczając kampanie UAM pod kierunkiem prof.dr.St. Farnickiego-Pudełko/. Rzymskie miasto naddunajskie od pierwszych wieków n.e. do okresu wczesnobizantyjskiego.

Prace archeologiczne prowadzono na terenie tzw.budowli s portykami w północno-zachodniej części miasta i poza granicami tej budowli, w centralnej części miasta, w obrębie komendantury oraz w pobliżu zachodniego muru obronnego, na południe od baszty wewnętrznej pod kierunkiem K.Bykowskiego - odcinek II/.

Na odcinku IV prowadzono eksplorację w obrębie kilku wnętrza północno-rzymskiej budowli s portykami /G,F,M,P,R/, przy murze północnym, w pobliżu portyku L oraz w południowej części dziedzińca centralnego.

Badania przyniosły ważne ustalenia na temat zróżnicowanej osłowo zabudowy na tym terenie. Odsłonięto też częściowo trzeci kanał odprowadzający wodę s łaźni, która zajmowała południową część budowli. Po stronie północnej objęto badaniami teren położony na północ od komory K i portyku północnego dochodząc do calca i odsłaniając pozostałości najstarszej zabudowy kamiennej. Tej fasie budownictwa towarzyszyły interesujące znaleziska ruchome.

Na odcinku II badania skoncentrowano na odsłanianiu kaplicy standardów /wnętrze A - 15,40 m x 10,10/ i pomieszczeń usytuowanych w jej najbliższym sąsiedztwie. Metodą sondażu stratygraficznych ustalono, że kamienną świątynię poprzedzała faza budownictwa drewnianego i ceglanego. Dalsze odkrycia pozwoliły bliżej określić pierwotny wystrój świątyni standardów w jej kamiennej fasie monumentalnej. Na wschód od świątyni odsłonięto pomieszczenie - skarbiec. Do zasługujących na uwagę znalezisk ze skarbcza i świątyni należy marmurowa główka portretowa cesarza Karakalli, fragment marmurowej inskrypcji, 360 monet s okresu od I do IV wieku n.e. oraz 11 brązowych sztab, różnego rodzaju odłanki brązowych odlewów i ozdoby s brązu.

Na odcinku II wybrany teren badań okazał się niezabudowany, jedynie przy zachodnim murze obronnym natrafiono na resztki murów prostokątnej baszty wewnętrznej szerokości 3,10 m. Celem podjętej tam eksploracji było zbadanie stratygrafii w rejonie muru obronnego. Osiągnięto głębokość od 3,25 do 3,85 m i wydzielono 23 różnorodne warstwy nie dochodząc na razie do calca.

Zabytki wypożyczone- zgodnie z umową polsko-bułgarską - na okres dwóch lat przez polską ekspedycję UW, powrócą w 1979 roku do magazynów w Novae k.Swisztowa.

ODEROY
Okręg Tołbuchin

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej w Warszawie

Badania prowadził prof.dr Witold Hensel. Finansowała Polska Akademia Nauk. Czwarty sezon badań. Stanowisko wielokulturowe okres halstański - wczesne średniowiecze IX-XI w.

Skoncentrowano się na trzech kierunkach badań wykopaliskowych:

- 1/ odsłonięcie planu budowli bizantyjskiej nr I na wykopach V, IV w środkowo-zachodniej części osady i wyjaśnienie stratygrafii domostwa wczesnośredniowiecznego nr 17, w stosunku do nawarstwień starszych okresów na wykopie XX,
- 2/ zbadanie zachodniej ściany obronnej, przede wszystkim pod względem rozmieszczenia wież i wejść do twierdzy oraz sposób wykorzystania tych budowli w czasach pobizantyjskich,
- 3/ wyjaśnienie stosunku fundamentów wieży pięciobocznej do relikwów murów o charakterze halstańskich i stan zachowania nawarstwień halstańskich.

Uzyskano następujące rezultaty:

- 1/ domostwo bizantyjskie funkcjonowało w drugiej fazie użytkowania twierdzy w czasach bizantyjskich. Stwierdzono, iż wykorzystano ściany pozostałe z pierwszej fazy zasiedlenia bizantyjskiego uzupełniając je murami o wątku stosowanym w drugiej fazie zasiedlenia. Można było również połączyć fazy zasiedlenia z warstwami kulturowymi bizantyjskimi, oddzielonymi warstwami spalenizny. Domostwo wczesnośredniowieczne na wykopie XX powstało przez uzupełnienie pozostałości ścian obiektów z drugiej fazy zasiedlenia bizantyjskiego, ścianami licowanymi tylko od strony wewnętrznej o wątku charakterystycznym dla najstarszej fazy zabudowy z pierwszego państwa bułgarskiego. Pod klepiskiem tego domostwa znajdowała się warstwa bizantyjska oraz klepisko domostwa z tego okresu wraz z piecem i fragmentem ściany kamienną. Domostwo bizantyjskie spoczywało bezpośrednio na skale stanowiącej calej,
- 2/ w czasie badań ściany obronnej uzyskano potwierdzenie obecności bardzo silnie zniszczonej wieży prostokątnej na narożniku północno-wschodnim. Wieża ta odpowiada kształtem i położeniem analogicznej wieży na narożniku północno-za-